ТОРГОВЕЛЬНО - ПРОМИСЛОВИЙ ПРОВІДНИК
TRADE & COMMERCIAL GUIDE

Рік II. Число 4. Лютий 1935. Winnipeg, Man., February 1935. Vol. II. No. 4.

Народ — се Господар

Переглядаючи картки нашої української історії, пересуваються перед нашими очима події то сумні і жалю гідні, то радісні і надійні. Одні відбирають охоту до праці, другі тої охоти додають і скріпляють сили.

Поринаєш у глубину віків і радієш над золотим віком, у якім жили і розвивалися у своїй могучій державі наші предки. І мимохіть насувається питання: чи вернеться ще коли та могучість і слава золотих віків?

Роздумуєш над добробутом усего нашого народа і глядиш за можливими шляхами, якими він збідований мігби вийти до самостійного життя. Стають тобі перед очима твої рідні брати, для котрих силкуєшся працювати, шукаєш в них добрих і злих сторін, бо сего потрібно тобі знати, як що твоя праця має увінчатися успіхом.

І бачиш перше злі сторони. Так воно є, що злі сторони висуваються усе наперед, чи се думаєш про одиницю чи про цілу націю. І бачиш богато поганих прикмет у того народа. Замість одностайно стати за своє право, за визволення з економічної неволі, за своє будуче життя, той нарід між собою розсварений; покутує у нього байдужність, зневіра, обоятність і млавість, брак самопошани для себе і своїх працьовників; а коли і возьметься до чого — брак йому витревалости, спалахне "соломяний вогонь", за яким йде зневіра.

І трудно погодити ті душевні прикмети рідного народа з тими блискучими подіями давних золотих віків і з тими пізніщими подіями, що в найбільше прикрих хвилях, в найбільшім народнім горю, коли не могли устоятись наші вчені, провідні і богаті одиниці, — то народ лишався сам і сам зберіг свої духові скарби і творив своє власне життя дальше, не оглядаючись на ніякі перепони.

Пять соток літ мучать народ наш, пять соток літ стараються вирвати в него цінности, якими наділила його природа, пять соток літ морять його голодом і злиднями — а він все стоїть між другими народами світа, як господар, хоч загарбаної, але своєї землі.

І бачучи у того народа такі добрі сторони, чи можна легковажити собі його боротьбу о істнування, чи можна байдужно ставитися до його праці над його народним господарством?

І нині серед такого всенародного лихоліття знова поставив український нарід свої життєві справи на порядок дневний. Мусів поставити, бо побачив, що так дальше жити не може; що мусить витворити у себе господарську солідарність і господарський порядок.

Як добрий господар мусить мати все господарське знаряддя: плуг, борони, коні і всі другі господарські річи, так і народ мусить мати добрих господарів, мусить мати торговців, вирібників, фабрикантів, мусить мати зелізниці, кораблі і всяке инше народне майно. Коли наш народ дотепер того всього не має, то йому не поможуть нарікання. Він сам бачить, що того всего йому ніхто не дасть, бачить, що то всьо мусить сам собі постепенно витворити. А раз народ тоє зрозумів, то не треба буде й довго чекати, щоб він то всьо добув і не треба боятися, щоб від сеї праці міг його хтонебудь спинити.

І от за кілька літ наші брати у старім краю пішли на тій господарській ділянці скорим кроком вперед. Появилася по краю ціла сіть то кооперативних то спілкових то індивідуальних підприємств, повстали фабрики і инші варстати праці, гуртівні, торговельні банки і т. и. А найголовнійше то се, що уся суспільність почала своє виховання так, що й склепарі жиди чи другі мусять тримати вироби українських фабрик, і дуже пильнує, щоби ні свої склепарі, ні чужі, які торгують між Українцями, не держали з чужих фабрик виробів, як що їх виробляють фабрики українські.

Є се розумна, плянова і доцільна праця і коли нею заінтересований весь народ, то від сеї праці не сміє ухилюватися ні один член нашої суспільности.

На цій ділянці ми в Канаді трохи відстали по заду; всеж таки беручи на увагу відмінні обставини, серед яких ми знайшлися, то за сей недовгий час нашого тут побуту, зробилося дещо і у нас. Наші торговці показались не гірші дру-

гих. Тому, що ся ділянка економічна для нас під сю пору найважнійша, потреба щоб хвилю нині шного заінтересовання сею галузею, використа ти як найширше. Потреба, щоб канадійські Українці, по приміру своїх братів у вітчині вкрили Канаду своїми склепами, фабриками, гуртівнями, бо лише в той спосіб віджиють фінансово і добудуть якогось значіння.

Ми вже попередно згадували, що нерозумно сидіти з заложеними руками і чекати якогось спасення через зміну системи, чи правительства. Ми мусимо заінтересуватися самі своїм народним господарством, а це його двома най важнійшими галузями: торговлею і промислом. До сих двох галузей мусимо приложити рук всі, бо се скарб і користь для всіх нас, для всіх наших дітей.

На сій економічній ділянці є вже у нас одиниці, які працюють для загального добра. Їм належить дати як найщирійшу поміч і попертя, а рівночасно виховувати діти, заохочуючи їх взяти участь в сій важній праци. У нас вже є сотки молоді з університетським вишколенням, а тисячі з образованням висших шкіл. Всі ті діти училися і вчаться з думкою лекше найти кавалок хліба. Але як часто і вони і родичі заводять ся у своїх думках. А заводяться тому, що не маємо для них варстатів праці. Другі наші співгорожане в Канаді, у яких розвинена торговля і промисл, приміщують між собою в першу чергу свою молодіж. Коли хочемо, щоби і наша молодіж мала відповідну працю, не зневірювалася вандруючи в пошукуванню хліба від моря до моря, — народ український в Канаді мусить сам стати господарем свого народного майна, мусить заінтересуватися торговлею і вирібництвом і дати своїм дітям кусник хліба та нагоду до розвитку їхніх спосібностей і праці для рідного народа.

Нарід — се господар. Як у доброго господара кожна дитина має щось до роботи, має догляд і пошанівок, так і український нарід в Канаді мусить стати добрим господарем свого майна і мусить подбати за свої діти!

Свідомість Народа

Як відомо український нарід приїхав до Канади без проводу, без опіки, без інтелєктуальних сил.

Це йому не новина. На протязі історії лучалося йому не раз і не десять, що інтеліґентні шари покидали простолюддя, йшли в чуже панство і треба було народови за кождим разом збирати усі сили і соки, щоб створити собі нові кадри інтеліґенції, щоб створити свої рідні інституції. Такою стежкою прийшлося йти нам й тут за морем. І в Канаді доказав наш нарід, що він живий і що ніколи не думає ні асимілюватися ні гинути. Як лише трошки віджив, як лише заосмотрився в перші конечности фізичного життя, став до праці около своєї національної культури, коло розбудови своїх орґанізацій і коло вишколення своєї інтеліґенції.

В парі з культурними і просвітними інституціями робили ми спроби і на ділянці економічній. Спроби сі йшли на більшу скалю, робилися з великим захопленням, однак, як ми вже згадували, єдино з браку досвіду і належного вишколення тих, які бралися до діла, спроби ті кінчилися невдачами. Ті невдачі відвернули на якийсь час увагу українського суспільства в Канаді від економічної ділянки. Але лише на час і то досить короткий. Знова пішли проби, тай сим разом дали вже доволі гарні результати, головно в кооперативних підприємствах. Доказуємо, що ми не зовсім такі вже непотрібні, за яких нас дехто має. Кооперативи як Фармерсько-Робітнича, "Калина", Північно - Вінніпеґська і другі по більших і менших містах просторої Канади, хоч підприємства ґрупкові, закрашені до якоїсь міри партійністю — всеж таки ведені виключно нашими людьми, розвиваються досить гарно і дають надію на широкі успіхи. Попри се розвинули досить гарні підприємства індивідуальні наші торговці, котрі започаткували економічну орґанізацію, про яку буде мова в слідуючих числах нашого журналу.

Правда, що у нас в Канаді не така то легка справа заінтересувати суспільність економічними справами, з причини політичного і обрядового роздвоєння, та свого рода хаосу. В економічній ділянці вся суспільність мусить працювати рука в руку, як брат з братом, мусить пильнувати інтересів не ґрупи, а усього українського народа, мусить опиратися на своїх власних силах. Такої сили одна ґрупа дати не може. Тут треба солідарности, згоди, братньої любови, а надівсе народної свідомости і чести. І єсли хочемо направду зробити успіх в економічній ділянці — то на ті чесноти мусимо здобутися,

інакше шкода, що зачинаємо. Всі знаємо, як богато ми стратили за тих кілька десяток літ нашого тут побуту. Ті страчені господарські позиції мусимо добути. Нам треба не оглядаючися на нікого, розбудувати нашу власну народну господарку; нам треба робити реальну роботу, а не укладати защо-раз нові кличі і нові програми; нам треба виплекати любов до всього, що рідне, любов до торговлі і промислу.

Під сим зглядом наші брати в Старім Краю вже богато свідоміші, чим ми тут в Канаді. І коли нам тут кажуть дивитися лише на других і уважати загально канадійський бизнес за "наш" з рації нашого горожаньства, або коли навіть отверто кажуть, що українська голова не до інтересу — то у них там навіть діти вже розуміють, що то своя рідна українська торговля, що то свій український промисл.

Як примір містимо понизше зі старокраєвої ґазети "Батьківщина" відповідь українських маленьких школярів, яку вони дали урядничці, котра їм захвалювала цикорію чужого виробу.

"До одної української народної школи прийшла з відчитом старша пані з кураторії. Невелика це подія у шкільному житті.

Дітвора глянула на паню недовірчиво. Розмова не клеїлася, годі було пані розяснити ціли своїх відвидин у школі.Слухайте діточки, почала пані, я прийшла до вашої школи сказати вам пару слів про знамениту цикорію, дуже добру та надзвичайно дешеву.

Ця цикорія, про яку хочу вам говорити, називається "Бома". Виробляють її у великих масах. Продають її по всіх склепах. Знатоки признали цикорію "Бома" за найкращий виріб що до якости та великої вартости для життя. Фабрика цикорії "Бома" звертається через мене до вас, школяриків, з гарним проханням, щоб ви сказали своїм родичам купувати для вас цикорію "Бома". Якщо сповните це прохання дістанете від фабрики гарні нагороди. Правда, діти, що будете говорити про цикорію "Бома"? Дайте мені свою відповідь — просила милим голосом пані.

У клясі залягла мовчанка. На лицях дітей можна було пізнати скуплення уваги. З очей виглядало зацікавлення, мізок кождого школярика залягала думка. Аж нараз мов на один знак школярі сказали своє слово.

Впала відповідь.

Ні! Ні! Ми не хочемо пити кави з цикорією "Бома". Ми не будемо говорити в хаті про ту цикорію. Ми маємо свою власну цикорію, яку у Львові виробляє "Суспільний Промисл". Українська цикорія "Луна" є для нас найкраща, бо це наш власний виріб. Ми всі як один будемо пити каву з цикорією "Луна". Не хочемо вашої "Боми".

— Чекайте, діти, чекайте, не горячіться.

— Скажу вам ще одно. Фабрика Бома за кожні десять пачок цикорії "Бома", які ваші родичі куплять, дасть вам, школярики, безплатно на цілий рік дуже гарний діточий часопис "Помичек" (польський діточий часопис).

— Подумайте, що за користь для вас, мати на протязі цілого року такого діточого товариша. Знов стишилося, але на хвилю.

Ні! Ні! Ми не хочемо ваших часописів. Маємо свої власні. Самі складаємося на "Світ Дитини" "Дзвінокок" та інші. Ми їх читаємо, бо вони наші рідні.

Заскочена такими відповідями перервала пані свою "пропаґанду", скоро вийшла з кляси. Діти збилися у гуртки. Живо плила розмова. З лиць вдарила радість гарно сповненого обовязку".

Чи не гарний се примір до наслідування не лише для наших дітей тут в Канаді, але навіть для старших?

Чи треба блукати ще по чужих народах і шукати примірів (яких у них нема) та плести небелиці, що нам треба взоруватися на кімось, робити як другі, тощо? Нам треба робити хосенну нашу власну господарку не взоруючись на жадних народах, бо в жаднім народі нема такої свідомости, як в нашім. Лиш, що її треба збудити, бо вона приспана, лиш що її треба злучити в одно, бо вона розбита, знівечена.

За сорок літ ми вспіли поширити між собою свідомість національну і з "Ґаліціянів, Малоросів, Австріяків" стали нині свідомими Українцями, то від нині зачнім освідомлювати себе економічно з кличем: "Наш народ мусить бути власником свого народного скарбу".

І нема сумніву, що ту свідомість народ наш тут за морем витворить, так як витворив свій провід, свої орґанізації і своє національне життя.

———«»———

Степи маї запродані
Жидові, Німоті;
Сини мої на чужині,
На чужій роботі.

Т. Шевченко.

Чи ви застановлялися коли над тою траґедією України? Чи ви читали, хто і коли запродав ті степи безкраї? Передплачуйте і пильно читайте Т. П. Провідник, то богато про се довідаєтеся.

TRADE & COMMERCIAL GUIDE
Edited by the Committee
Printed by People's Press
Address
Wydawnyctwo T. P. Prowidnyka
407 McIntyre Block, Winnipeg, Man.
Subscription $1.50 per annum; Single Copy 15c

ТОРГОВЕЛЬНО - ПРОМИСЛОВИЙ ПРОВІДНИК
Редагує Колєгія.
Друкує: Народна Друкарня.
Адреса Видавництва:
Wydawnyctwo T. P. Prowidnyka
407 McIntyre Block, Winnipeg, Man.
Річна передплата $1.50; поодиноке число 15 цт.

Що в торговлі найпотрібнійше?

Народ неторговельний ріжно думає про торговлю. В Українців, приміром, була на загал не то що нехіть але навіть обридження до торговлі. Ізза того наші батьки, коли й посилають своїх дітей до шкіл, то волять для них кожну иншу професію, лише не купецьку. Хай буде й кепським дентистом чи непотрібним інженіром, аби лише не купцем. Одна з многих причин такого поняття лежить в тім, що нашу торговлю опанував купець чужий, котрий для своєї наживи створив дуже неморальну, нелюдяну і шахрайську систему і висисаючи соки народа впоював в нас рівночасно грубу брехню, що, мовляв, Українець до торговлі не надається, що коли й зачне, то мусить збанкротувати, бо купецький хист треба мати вже в крові і т. инше.

Богато людей думають, що заняття торговця не для кожного відповідне. Воно підходить особливо для людей непосидющих, рухливих, більш думаючих тай таких, що їхня совість більше "елястична". Таким поняттям не треба дуже дивуватися коли зважимо, що на протязі століть ми Українці і не бачили дійсної чесної торговлі, а лиш визиск чужих галапасів, котрі не мали на оці потреб усього народа, а жирували по найбільшій части неетичними способами для своєї власної наживи. Вони то створили купецтво своїм монополем і не оглядаючись на нічо і на нікого підбили під свій фінансовий чобіт буквально увесь світ.

Та нам, Українцям, раз треба зрозуміти, що торговля, то чинник, який служить до сили і розвитку усього народа. І коли ми задумуємо стати твердо на ноги, то мусимо розвинути у себе і старанно плекати свою власну, українську торговлю і промисл.

Що ми не можемо так марно гинути, як богато наших попередних ґенерацій, пізнати з того, що зачинаємо проломлювати перші леди зневіри і знеохоти до торговлі, що починаємо опрокидати бріхні, начеб Українці надавалися лише до шуфлі і плуга, а не до торговлі. Але єоден дуже між нами поширений, і як декому здається, великий страх перед торговлею, а се думка, що до торговлі треба конечно капіталу. Коли торговля потребує капіталу, то звідки нам його взяти, єсли ми того капіталу не маємо, бо віддаємо в чужі руки?

Як відомо торговля має за завдання збирати капітал і його розподілювати. Отже гроші можна набути через торговлю. В такім разі до торговлі не конче треба капіталу, бо капітал якраз через торговлю набувається. Чогож потрібно, щоб в торговли устоятись і зробити в ній успіх?

Знання і витревалости. Гроші прийдуть.

В Ню Йорку на Бродвей жиє родина мульті - міліонерів. Батько родини приїхав перед війною з Великої України. (Він сам був не-українець, а з "торговельного" племени). Бідний, у зношенім одягу, прибитий журою ходив день-у день за роботою і не міг її дістати. Визичив у свого одновірця два доляри і пішов по "беках" збирати старе лахміття, фляшки, зелізо. За три тижні віддав краянови два доляри ще й десятка лишилася йому до дальшого "інтересу". Коли підросли діти, він ужив їх також до тої самої роботи, і за десять літ він рентував уже великий старий будинок, де складав збирані річи, які вже збирали для него другі онучарі. В 1913 р. майно його виносило півтора міліона долярів. Маючи силу - силенну старого зелізa, міди і других металів, потрібних у военній мануфактурі, збільшив він за час війни маеток так, що коли 1916 р. старий онучар вмер, його маеток обчислено на $16,763.017.23цт.

Стефан Джіралд, молодий іміґрант без знання анґлійської мови, з трудом найнився за найнизшого послугача на корабли, що курсує до французьких Індій. Побачивши, які великі моливости лежать в торговли, отворив у Філядельфії невелику крамничку, де торгував всячиною: від ґросері до всякого старого дрантя. За

пару десяток літ був він вже власником купецьких кораблів і мав свої доки в чужосторонних портах.

Подібних примірів є тисячі, а всі вони показують, що торговельний успіх не все залежить від суми вложеного капіталу. Часто навіть лучше зачинати без капіталу, бо "повільний цент є безпечнійший від скорого доляра". Найважнійше, чого до інтересу потреба то знання і витревалости, або як каже Карлайл: "треба пізнати добре своє завдання і робити його; робити над ним як Геркулес, — а успіх запевнений".

«»

Перше Українське Економічне Віче у Виннипеґу

(Продовження)

Другим з ряду бесідником був п. А. Малофій. Свою промову почав поясненням про орґанізацію. Орґанізація є підставою цивілізації. Вже перший чоловік пізнав, що в товаристві лекше йому набути поживу потрібну для життя, чи то в польованню, чи іншим способом. З товариства творилися племена, опісля народи, села, міста, держави, військо, торговля, промисл, хліборобство і т. п. Йшла дальше виміна між поодинокими державами, яку практикується ще й сьогодні. Ся орґанізованість продовжується до наших часів. Повстають орґанізації політичні, економічні і інші. Котрі сильніщі — ці роблять більший поступ. Одна людина не є в стані виконати тої праці, що громада в спільному порозумінню.

І ми Українці зрозуміли значіння орґанізації, почали її, але дещо запізно. Правда в минувшині мали ми широко розвинену торгівлю і промисл, може найбільш розвинену з усіх славлянських народів, але нам її зрабовано, видерто з наших рук. Економічні наші вороги впоюють в нас кличі, що ми лише здібні до ріллі, до виконування найчорнійшої, найтящої роботи. Підчас останнього зриву Української Нації в 1917—21 ми переконалися, що без власної рідної торгівлі і промислу ми вічно будемо рабами, вічно нація буде в неволі. Нас всюди визискують і багатіють скарбами нашої землі, а нарід чаш передають в неволю з рук до рук, неначе невільників. Ще перед світовою війною приходилося нам терпіти неволю двох окупантів — по війні розчвертовано живе тіло української Нації, та поділено його між чотирох наших окупантів.

Наша еміґрація в Канаді, через останніх кілька десяток літ, не старалася заінтересуватися економічним питанням. Пересічний наш переселенець старався в першу чергу заробити кілька сот долярів, та набути дім, який звичайно був обтяжений всякими "морґеджами". Були часи, що не дали змоги тих "морґеджів" виплачувати, властитель тратив хату і знова почав гарувати на ново. Купував знова хату і так повторялося кілька разів. Місто братися до торгівлі, чи промислу, він крутився в блудному колесі і все тратив. І це власне було нашою помилкою в Канаді.

Вже кілька літ перед війною, як рівнож і по війні — брати наші на Західній Україні, взялися до розбудови кооперативного життя. Творено всякого рода кооперативні підприємства, як рівнож і приватні, і відрух цей перенісся до нас до Канади. Повстають кооперативи — не вдержуються, на їх місце виростають приватні бизнеса. Їх зараз начисляється в Канаді понад пять тисяч. До цього у великій мірі причинилася й остання депресія, бо нарід зрозумів. що в кого широко розвинений промисл і торгівля, в того меньше дається відчувати безробіття. Це ми бачимо наглядно тут серед нашого окруження. Чи не найбільше наших братів без праці тиняються з місця на місце по ріжних таборах безробітних і т. п.? Тому так наші маси, як рівнож і ті, які вже мають які підприємства — повинні бути свідомі, що так довго будуть другі нас копати і нами поштуркувати, доки не станемо сильними на економічному полі, доки не будемо мати сильної орґанізації. За взір най нам послужать инші народи. В них є орґанізації місцеві, провінціональні, державні і світові. В тих орґанізаціях нараджуються, як нас дальше гнобити, як нас дальше держати при землі, як дальше запрягати нас до тої найчорнійшої роботи. Кожна держава має свій департамент торгівлі і промислу, вони вишукують ринки збуту своїх товарів на світових ринках. А ми? Ми справді продукуємо це все, однак ним не користуємося. Чи одного в нас бракує в порівнанню инших народів, серед нас живучих. Чи є у нас сиротинець, український шпиталь, дім для старців, музей, бібліотека (є справді вже бібліотека ім. проф. І. Боберського, але де вона здепонована — в салеру), дальше, де наші театри, Рідні Школи, елевейтори, департаметові склепи, всякого рода

кооперативні підприємства Не можемо на це спромочися, все це є — але в кого? В наших економічних ворогів; все це побудували вони за наші гроші, за нашу тяжку, мозольну працю. А чи стоїть нам щось на перешкоді, щоби ми все це мали? Ні, рішучо ні! Нам треба розуміти самі себе краще, зрозуміти, які то страшні міліони гроша ми продукуємо, за які не то що побудувалиби наші шпиталі, приюти, музеї, бібліотеки і т. п., але ми малиби власні кораблі, які розвозилиби наші товари по цілому світі. Тільки застановитися, зрозуміти нашу похибку, крихітку доброї волі, заздрість нашу, місто звертати проти нашого брата — звернути проти наших економічних ворогів, а з певністю все це набудемо за наш гріш, як що він буде кружляти нім нами і опинятися в наших кишенях. Тоді не малиби ми сьогоднішнього віча в цій пивниці, недокінченій будівлі, тоді Інститут Просвіта бувби найбільшою будівлею нашого міста. Сумне явище — але правдиве. Правдиве і болюче, та коли глибше застановимося, то переконаємося, що кожний з нас причинюється до такого стану, який зараз має місце. Є справді вже в зародку незамітні поліпшення, але все це поступає черепашним кроком вперед. Мусимо дивитися в будучність, бо щож лишило в спадщині нашим дітям, яка їхня будучність. Чи не бачите тих великих склепів на вулиці Селкірк? Чиї вони, чи богато там наших? Є наші лише ті, які по тих склепах декуди роблять, але потом і кервавицею того нашого робітника користає "чортом вибраний нарід". А хто їх піддержує, чи не ми? Хто є їхніми щоденними костумерами — не ми? Чи вдержалибися вони на своїх клієнтах? Ніколи. Тому збудімся із того рабства, яке нам вщепили наші економічні вороги, берімся до діла, до праці, а успіх буде певний. Ми мусимо подбати, щоби нашим дітям оставити сильні підвалини рідної торговлі і промислу. Хай тямлять наші наслідники, що батьки дбали для них, щоб поліпшити їхню долю.

Ненависть до свого ми повинні змінити на любов і радіти тим, як хто з Українців доробляється, бо як було вже сказано попередно із збогаченням наших одиниць — збогачується наша суспільність. Богаті наші одиниці зможуть дати більше на ріжні народні цілі, вони будуть мати вступ там, де бідні не мають, вони будуть нас репрезентувати там, де нас, бідних, зараз не має зарепрезентованих, вони свій гріш обернуть на потрібні для загалу цілі, не так як це зараз роблять наші економічні вороги, які обертають наш гріш проти нас. Памятаймо, що кожний доляр, даний в руки нашого ворога — є дальшим цалем шнурка на петлю для нас. Тому нашим обовязком є підпирати всі ті наші торговельно - промислові підприємства, які вже істнують, купувати лише в своїх, щоби гріш наш кружляв між нами. Треба подбати, щоби молодь наша більше учащала до торговельно - промислових шкіл, бо інші професії під теперішню пору не дуже то поплатні. Ми бачимо, що сотні нашого учительства зараз без посад, коли би вони звернулися до торговлі або промислу — річ ясна, не потребувалиби шукати за посадою. Ми бачимо, як тяжко приходиться жити нашим професіоналістам, яких громадянство наше ще дуже слабо піддержує. В самому нашому місті є місце на 30 українських адвокатів, тількиж і лікарів, на жаль тих кількох ледви покривають видатки на життя, але за всякими колядами, базарами і іншими жертвами на ріжні цілі — маємо відвагу піти до наших, яким бизнесу не даємо. Чому не йдемо до тих, яких попираємо? Спробуймо — (а були вже спроби, то з кпинами відправили) — чи дадуть?

Тому 600 літ ми були великі бизнесовці. Наші міста, як Львів, Київ, Галич та інші— були осередками не лише нашого рідного українського промислу і торговлі, але були осередками світовими. Наші порти на Чорному морі, як Одеса і інші повні кораблів української торговельної фльоти, які ладовано всяким українським крамом і вивожувано через Середземне море в світ. До сьогодні — лише руїна осталась. Але нарід не зневірився, не заложив рук. Побачив, що без рідної торговлі і промислу — не мати ме волі, не матиме власної держави. На Рідних Землях покриті сіти кооперативного руху, в Канаді за останніх два десятиліття ми вже рівнож поступили значно вперед. Цього однак ще за мало. Ми повинні подбати про всякі гуртівні, закладати після наших сил фабрики і інші варстати праці, в яких би затруднювали наших робітників. Ми бачимо, що інші народности, які сильніщі за нас на економічному полі — затруднюють лише своїх робітників по нації, наших лише таких приймають, яких не можна заступити своїми. Коли однак можуть заступити — сейчас нашого з праці звільняють.

Ми приступаємо до великої і важної будівлі. Вас просимо о піддержку. Орґанізація наша в стадії творення. Орґан наш Торговельно Промисловий Провідник пішов по Канаді в 5000 примірниках — наш нарід читає його. Це наші очі, це наш дороговказ, за ним маємо йти. Його мусимо вдержати, та поставити на сильні фі

нансові підвалини, щоби ми змогли його реґулярно в кілька тисячах примірниках видавати. Статті в ньому будуть виключно на економічні теми. Не будемо вводити ніякої політичної чи релігійної закраски. Ми маємо нашу витичену дорогу, по якій мемо прямувати до кращого завтра, до поліпшення нашої долі, наших дітей, як рівнож наших поневолених братів в Рідному Краю. (Оплески на салі).

(Дальше в слідуючому числі)

Чи оправдані наші нарікання?

Хто перечитує дописі у нашій періодичній пресі, або слухає промовців на наших зібраннях, завважить вперті нарікання на нашу молодіж, що вона ухиляється від народної праці. Заходить поважне питання: яку народну роботу малаби та молодіж робити? Не всякий, прецінь, має голос співати у хорі, не у кожного є спосібности грати представлення або охота до подібних публичних виступів. А таку менше більше розуміють наші народну роботу.

Тимчасом се поле для народної роботи, яким ми розпоряджаємо, дуже вузеньке і по правді наша молодіж не має що на нім робити. Зорґанізуймо для неї кільканайцять добрих голсейлів, збудуймо свої українські фабрики, не пхаймо своїх грошей в чужі бекеші, а пустім між свої бизнеси, у свою професію і тоді заставмо наші діти у них працювати. Ті всі підприємства будуть творити нашу народну ниву ширшу і богатшу як та, що ми її нині маємо. Поширім отже сю ниву, збільшім наше народне добро — а тоді заставмо нашу молодіж на тій народній ниві працювати. Нема сумніву, що ніхто від народної роботи не ухилиться, щей вдячний буде, що народ поставив для него чи неї варстат праці.

Які користи з кооперації?

(Докінчення)

Як ми згадали в послідні числі, наші українські господарі західних провінцій належать до кооператив збіжевих, скотарських і других, в яких є зібрані члени всяких народностей. Се кооперативи провінціональні, суто канадійські. Кооперативи контрактують своїх членів на протяг пять літ і в них (а головно в пшеничному пулі) процент Українців є дуже великий.

Звісно, що користь з кооперативи є двояка.

Перша ся, що продуцент дістає через орґанізацію за свій продукт лучшу ціну, чим він дістав би одинцем від приватних купців або приватних капіталістів.

Друга користь з кооперативи є ся, що заробок, який лишається кооперативі з перепродажі продуктів своїх членів — є власністю усіх членів в формі маєтку кооперативи, як елевейтори, адміністраційні будинки то-що. До того маєтку мають право всі члени. Той маєток кооперативи є двоякий. Частина його йде в нерухомости, як будинки, інвентар і тим подібне, другою частиною кооперативного доходу оплачується адміністрацію, урядників, службовців, і робітників цілого підприємства. Залежно від того, як за богата кооператива, кілько продуктів перепродує і які має зиски, оплачує вона своїх робітників лучше або слабше. В наших канадійських кооперативах урядництво і служба оплачувані дуже високо, а персонал в самім лише пшеничнім пулі з елевейторами сягає кілька тисяч осіб.

Зі статистики старокраєвої кооперативи "Маслосоюз" ми бачили, що та одна галузь нашого народного господарства займала від 1931 року 111 урядовців і 44 робітників. До нині сей персонал майже подвоєний. Другі галузи дають рівнож заняття цілим сотням людей, а всьо то сини і дочки нашого народу. А знаємо, що в Старім Краю наші господарі бідні і продукують куди менче, чим ми тут в Канаді на розлогих дівичих степах.

Погляньмо на долучену статистичну табличку, яка хоч не зовсім точна (бо точної ніхто не в силі зробити) але є зовсім вистарчаюча, щоб зрозуміти, в чім сила нашого народа тут за морем і хто тою силою оперує.

ПРИБЛИЗНА СТАТИСТИКА ЗБІЖА, ЯКЕ УКРАЇНЦІ ВИПРОДУКУВАЛИ В ТРОХ ПРОВІНЦІЯХ ЗА 11 ЛІТ (числа в міліонах)

Рік	1934	1933	1932	1931	1930	1929	1929	1927	1926	1924	1924
Пшениця											
Ман.	17.050	16.250	20.000	14.050	20.200	12.150	20.000	12.500	18.700	10.500	15.000
Саск.	58.100	65.100	75.400	70.000	75.000	62.800	110.500	95.000	85.200	85.400	40.000
Алта.	50.150	51.000	65.200	55.000	62.500	48.350	62.100	60.000	54.100	35.200	20.500
	125.300	132.350	160.600	139.050	157.700	123.300	192.600	167.500	158.000	131.100	75.500
Овес											
Ман.	13.150	15.100	16.400	12.500	13.100	11.250	21.000	10.500	20.000	18.000	22.000
Саск.	31..200	50.000	60.300	45.000	55.250	32.150	68.100	60.300	45.000	40.500	31.500
Алта.	40.000	45.000	52.000	40.000	48.150	15.000	31.400	38.200	20.000	20.000	24.000
	84.350	110.100	128.700	97.500	116.500	58.300	121.500	109.000	85.000	78.500	77.500
Ячмінь											
Ман.	10.100	9.000	10.000	7.000	18.100	15.500	30.000	18.300	20.000	14.500	15.000
Саск.	7.300	10.000	9.000	9.000	12.000	10.100	18.600	14.000	7.500	4.000	4.000
Алта.	8.100	7.000	12.000	10.400	7.000	6.800	6.800	4.000	4.000	4.000	4.500
	25.500	26.400	31.000	26.400	37.100	32.400	55.400	36.300	31.500	29.000	28.500
Лен											
Ман.	90	60	110	150	225	150	300	500	800	350	1.100
Саск.	300	220	1.100	1.000	1.600	900	1.100	1.500	1.500	2.000	2.000
Алта.	50	23	100	100	150	21	25	60	40	20	10
	440	303	1.310	1.250	1.975	1.071	1.425	2.060	2.340	2.370	3.110
Жито											
Ман.	700	300	300	350	1.000	800	800	2900	1.500	1.300	1.800
Саск.	900	1.000	3.150	1.850	6.200	3.800	3.100	3.500	2.200	1.000	600
Алта.	1.000	500	800	750	1.200	1.100	1.100	1.150	600	250	800
	2.600	1.800	4.250	2.950	8.400	5.700	5.000	5.550	4.300	2.550	3.200

З повисшої табелі, взятої за 11 літ виходить, що українські фармері (не всі фармері лише українські) **трох степових провінцій за послідних 11 літ випродукували**

пшениці	1563,000.000	бушлів, котру продано за	$1,172,250.000	продавці	заробили	$293,062,500
вівса	1066,950.000	„ „	600,000.000	„	„	120,000.000
ячменю	359,500.000	„ „	200,000.000	„	„	40,000.000
лену	17,654.000	„ „	15,000.000	„	„	5,000.000
жита	95,700.000	„ „	35,000.000	„	„	8,750.000

Продавці разом заробили на збіжу випродукуванім українськими фармерами **$466,812.500**

Тепер спитаймо, кілько в такім хочби однім збіжевім пулі є Українців директорів, урядників, управителів? **Ані одного!** Коли є або була одна особа чи дві, то не урядники, а найнисше платні орґанізатори, котрих в початках орґанізації нарочно посилалося між Українців, щоби лекше притягнули "своїх" до пулу. Так само нема ні одного урядника Українця в других кооперативних підприємствах як кооп. збуту худоби, дробу, продуктів молочарських та других.

Над тим кольосальним многоміліоновим доходом, який кооперативи стягнули з нашого продуцента, ми маємо якби кураторю з чужих, суто оплачуваних людей. А кождий знає, що курателя заряджує маєтками дітей, осіб хорих або марнотравників. До котрої катеґорії ми належимо, єсли терпимо над своїм народним майном куратерю? Що ми за нарід, котрий дає пулам за рібку на сотки міліонів, а не зажадає в тих орґанізаціях свого представництва відповідно до проценту членства? Тай ми хочемо, щоби світ нас за людей мав, хочемо навіть своєї держави!

Протестуємо до Ліґи Націй за наші права, а тут право в наших таки руках: зажадати своїх урядників по пулах — то ми сего не зробимо! Чи не сором зносити кураттелю над своїм народним майном тут на вільній земли і то тоді, коли ми маємо відповідні сили, маємо вишколену старшу молодіж, яка волочиться з браку заняття і витирає корнери міських камяниць!?

Над сим нам слід поважно застановитися. Лишім другі справи трохи на боці, а подумаймо про найважнійше: про варстат праці для молодого покоління. Що з того, що посилаємо діти до школи, що з того, що нарід з послідного стягається, щоби створити свою інтеліґенцію, коли вже нині відчувається брак заняття для тих, що покінчили школи, коли вже нині ті наші діти ходять бідні бездільно і нарікають то на себе, то на нас, то на лиху долю. Члени пулів і других господарських орґанізацій! Думайте добре над тим, що ви своєю працею утримуєте чужих, високо платних людей по своїх орґанізаціях, а наші українські діти марнуються без діла, тратять амбіції, богато з них відвертається від нас і йдуть в чужі табори, а то й пускаються з розпуки на злочини. Се буде тревати так довго, доки ми будемо так байдужно зносити по своїх господарських орґанізаціях чужу кураттелю; доки не скажемо рішучо, що нашій інтеліґентній молодіжи належиться місце всюди, де лиш український продуцент вкладає свою працю і то процентово до числа членів.

Шануючий себе нарід не повинен допустити, щоби його молоде покоління ходило самопас, без діла і деморалізувалося. Йому належиться опіка і зебезпечення якоїсь будучности, бо воно має продовжувати по нас працю, яку ми лишимо. Сама долучена тут статистична таблиця показує, кілько вишколених наших людей моглоби вигідно жити, працювати в орґанізаціях, котрим ми за одинайцять літ дали заробити чотириста шістьдесять шість міліонів. Той народний скарб пішов в чужі кишені, тоді, коли кишені нашої молодіжи порожні.

Яка будучність тої молодіжи? Що ми її лишимо, коли у нас до нині ніхто навіть над тим не думав. Міліярди пішли вже на марно від коли ми тут в сій Канаді. А кажемо, що грошей нема! Якже можуть бути між нами гроші, як в орґанізаціях, де ми належимо, годуються чужі крикливі пани, як в торговлі і вирібництві напихаємо своїм народним скарбом чужі кишені і ані не щикнемо,і ані через думку нам не майне, що он через улицю або в других дверах є український торговець, наш по крові брат, котрого першого належиться підпирати.

Сему мусимо вже раз покласти кінець. Мусимо викресати у себе хоч іскру народної чести і гордости і почати реальну, правдиву роботу, яка двигнулаб нас економічно та дала нашим дітям бодай сяке-таке запевнення будучности. До сего між иншим надаються кооперативи, в яких ми є членами. Попри лучшу ціну за продукта, ми мусимо взяти і зиски з продажі продуктів в формі заробітної платні українських людей, які мають право там бути відповідно до проценту нашого членьства і які мусять там бути, єсли наше членьство не хоче там бути чиїмсь погнойом, але шануючим себе народом.

Ану, до праці брати!

«»

Про Родину Ротшильдів

Склав Д. Р.

(Докінчення)

На другий день він особисто прийшов до "Банку Анґлії" і зажадав золота за їх банкнот на пять фунтів штерлінґів. Урядник, хоч здивований на таке жадання, вкінци не мав иншої ради і приніс золото. Ротшільд подав другий подібний банкнот і знов зажадав золота, а відтак третий і продовжав так аж доки не вибрав 21.000 фунтів у золоті. В тім самім часі його девять аґентів робили те саме. Всі вони разом виміняли так 210.000 фунтів. Банкові власти дуже занепокоїлися. "Ви, панове, не хочете приймати моїх банкнотів, тому я рішився не приймати ваших. І я хочу лише остеречи, що я можу заставити вас до такої роботи на два місяці".

Се значилоби, що він забравби одинайцять міліонів фунтів штерлінґів резерви банкового фонду, тому власти не мали иншої ради, як пристати на його домагання. Се був тріюмф для Ротшільда.

Склепар перехитрив

Оден склепар на імя Лукас, що нераз програв на біржі і наповнив кишені Ротшільда, рішив на нім пімститися. Припадково його помешкання було в межу із двором Ротшільда. Вертаючи пізно в вечер до дому він завважав, що

коло брами Ротшільда чекав повіз. Се видалося йому підозрілим і він присів за корчем. З дому вийшов Ротшільд, а з ним ще якісь особи, повсідали на повіз і поспішно пігнали до міста.

Лукас скочив на свій візок і пігнав за ними навздогін. Він приїхав до нового двора на вулиці Сейнт Світін у хвилі, як Ротшільд із своїми товаришами входили до будинку. Майже в їх ногах, він на вигляд смертельно зімлілий, повалився на підлогу. Ротшільд і товариші занесли його до середини, робили, що знали і давали якоїсь медицини. По хвилі Лукас на вигідній канапі, здавалося заснув глибоким сном. Фінансісти накрили його килимом, а що справа була пильна, почали обговорювати, де після донесень аґентів Ротшільда треба було закупити на велику скалю шери, на яких можна було заробити богато.

Тут Лукас пробудився, встав, щедро подякував за клопіт, що він наробив, і забрався. На другий день раненько пішов він до канцелярії і закупив богато шерів про котрі "зімлівши" роз відав. Результат отсеї "низької, нечесної, підступної штуки" — як описував Ротшільд —був такий, як би Ротшільдови забрав коні від воза.

Син наслідником

Натан Ротшільд помер 1836. Його син Лионел Ротшільд, роджений 1808 став наслідником свого батька в Лондоні. В його вдачі було мало ґенія батька, та все таки він контролював успішно Ротшільдові міліони. Він брав активну участь в боротьбі за жидівські права, і богато разів пробував щастя у виборах до анґлійського парляменту, та його суперник Лорд Джан Россел виходив побідником. Отсей Лорд Россел вносив богато законопроєктів в користь жидівської репрезентації в парляменті, а палата панів сі проєкти постійно відкидала. Вкінци закон таки перейшов і Ротшільд був першим в анґлійськім парляменті, який не присягав на християнську присягу. Він репрезентував місто Лондон від 1858 до 1874 р., однак в дебатах брав він дуже слабу участь.

Отсе довге змагання в борбі за право репрезентації жидів в парляменті була одинока смуга часу, в якій ґешефтярський інстинкт родини Ротшільда мало не згинув. Барон Лионел, як його називали ("барон" се був лише австрійський титул, наданий цілій родині Ротшільдів) у своїх зусилях виграти апелював до британійського ідеалу свободи і "фейр плей". І тоді, коли по десятьох літах тяжких зусиль побіда була майже запевнена, Росія потребувала позички грошей і почала з ним переговорювати в сій справі. І Барон дуже хотів зробити на сій позичці добрий інтерес.

Та в сім часі російський цар не був популярний, тому що угнетав нарід, і що найгірше, переслідував жидів. Коли дасть позичку, то нема сумніву, що пошкодить своїй власній справі — справі свого чемпіонства за свободу — міркував Ротшільд.

Довго він вагався і вкінци стратив нагоду, яка булаб принесла йому може й найбільші зиски його життя.

Гуманні якости почали переважати у барона Лионела. На памятку свого вибору до парляменту він оснував цінну стипендію для школи Лондону. Його жертви і жертви його подруги, (котра, як говорять, із своїх кишенькових грошей зложила 120.000 фунтів штерлінґів) для бідних були численні.

Сей самий барон Лионель заснував товариство спорту і штуки. Він також був членом кінського перегонового клюбу "Джокей Клаб" і виграв перегони.

Дім його був повний дорогоцінностей, які він знав оцінювати після їх дійсної вартости.

На старість ревматизм зробив його майже калікою і 1879 р. він помер, полишивши сина Натана, котрого королева Вікторія 1885 р. зробила "бароном" і він був перший з родини Ротшільдів, що засідав в палаті панів до р. 1868.

Сила Ротшільдів у Франції рішала через девятьдесять літ. Альфонс де Ротшільд, син Якова, наймолодшого з пятьох братів, потрафив роздобути гроші на воєнне відшкодовання, яке Німеччина зажадала від Франції 1871 р. На сій одній трансакції заробив він чистих 20,000.000 фунтів штерлінґів.

Щоби дати поняття, яке гойне життя провадив сей Ротшільд, вистарчить подати хочби й те, що як Німці заняли його вілю, то між иншим найшли там 1700 фляшок, сотками літ застарілого вина.

У отсій вілі французький ґенерал здибав Бісмарка і заявив свою капітуляцію і услівя.

Німці відносилися до Ротшільда з такою великою пошаною, що всі дорогоцінности, які він полишив у вілі, були під доглядом сторожі. Коли Ротшільд повернув застав все так, як оставив перед війною.

Одно з великих жерел сили Ротшільдів був той факт, що як родина, вони не присягали вірности жадній державі і могли робити всякі операції, не зважаючи на політичні наслідки.

Спасають Англію від нещастя

Не маючи своєї держави, лише розсіяні між чужими, вони взяли життя в свої руки де могли і жили де попало. І добро і зло походило із їх незмірних богацтв. Два рази вони спасли Анґлію від фінансового нещастя, що настигло в наслідок спекулятивної пошести, яка майже знищила банки.

То були гроші Ротшільда, що дали можливість відкупити від Кедіва з Єгипту шери каналу Суес.

Коли французська революція витворила в світі переполох, то лише міліони Ротшільдів рівноважили кредит банків.

«»

Оцінюють вагу і значіння Торговельно-Промислового Провідника

Останні роки в Канаді заставили думати деяких свідомійших наших одиниць, чому то наш нарід, який рік-річно продукує міліони бушлів пшениці та інших продуктів, а зисками ти ми користають наші економічні вороги — одиниці ті у Вінніпеґу, поставили собі за ціль видавати журнал, який збудивби наше громадянство із цього економічного сну, та вказав йому шляхи до поліпшення своєї долі. Деяких з них прямо ніяка робота не бралася, вічно думали над тим, чому саме ми не повинні користати нашими здобутками, які здобуваємо мозольною нашою працею. Почались опісля тихі наради в приватних поміщеннях, передискутовано деякі справи, вкінці рішено приступити до видання місячника під назвою "Торговельно Промисловий Провідник". Як велике було заінтересовання цею справою між ініціяторами, хай послужить факт, що коли ходили побоювання о фонди на видавання згаданого журнала, один із ініціяторів сказав таке: "Наші передові, засібні одиниці видають гроші на всякі гри, як "ґрейн-екщендж" (гра в пшеницю) і т. п. програють гроші і з цього ні він ні загал ніколи користи не мав і мати не буде. Я посвячу кілька соток долярів і зобовязуюся власними фондами видати два числа цього журнала. Вірю, що заставлю наше громадянство подумати над занедбаною нашою економічною ділянкою, та заохотити його до відзискання і розбудови нашої торговлі і промислу. "Сказано—зроблено". В місяці листопаді 1934 р. появилося перше число Т. П. Провідника, розсилається його в пять тисяч примірниках по цілій Канаді, в першій мірі до вже істнуючих бизнесовців, дальше до всього свідомійшого українського громадянства. Нарід почав читати, бо доказом хай послужилиби листи, які наспівають до редакції. Почали напливати передплати, але рідко, деякі надсилають лише за одержане число і з недовірям пишуть, що не знають, чи журнал цей вдержиться, бо вже много всяких журналів виходило і по кількох числах завмирали. Та ініціятори повищої праці тим не журилися. Постановили вийти із приватних приміщень до орґанізацій. Ціллю їх було в першій мірі спробувати свої сили у Вінніпеґу. Запросили склепарів, промисловців, пояснили ціль, — найшли повне зрозуміння справи. Ініціятори не ограничилися на тім — йдуть до українських галь з відчитами і освідомляють маси кличами: "Свій до Свого — по своє, по справам і за крамом! — Наші гроші мають кружляти між нами! Сіють здорове зерно на добру почву — родиться овоч.

Наради в повищій справі відбуваються кожного тижня, на яких дискутують ріжні справи. Підготовляють дальші відчити по українських галях, делеґовується референтів на всякі річниці і т. п., які говорять всюди лише на економічні теми. Між іншим порушується рівнож справа дальшого видавання нашого журнала. Передплати наспівають; ми не сміємо змінювати нашої мети, мусимо за всяку ціну знайти способи, як би ще тих кілька місяців піддержати наш журнал власними силами тут таки у Вінніпеґу. Передплати, оголошення мають вдержати журнал. На останньому засіданню встає п. Скрипник, власник торговлі мішаних товарів у Вінніпеґу і заявляє: "Панове! Годі надуживати дальше доброту і щирість одних і тих самим одиниць, які не лише посвятили в повищій справі час, своє знання, що більше, навіть гроші. В чиїй справі властиво все це робиться? Чи не в нашій загальній? Чи не українського народу в цілій Канаді? Сумно є нам чути, що вислано 12 тисяч примірників і передплати наспівають слабо. Брак зрозуміння ваги і значіння в нашого громадянства, але не у всього. Ми не будемо оглядатися, що хтось нам поможе (чи наші економічні вороги нам мають помочи видавати журнал — пр. складача). Ми мусимо зачинати від себе. Пропоную, щоби започаткувати Пресовий Фонд для Провідника, тому жертвую на сю ціль від себе $2.00, та заразом апелюю до вас, присутних тут, до вас наші бизнесмени у

Вінніпеґу, та в цілій Канаді — зложіть жертви на Пресовий Фонд так цінного журналу, бож це все робиться для вас і для ваших дітей, щоби ми могли лишити в спадщині сильні економічні підвалини для нашого будучого покоління.

Посипалися перші жертви Пресового Фонду Т. П. Провідника:

Н. Скрипник, торговля споживчих товарів ... $2.00
С. Пікуш, "Стандард Голсейл" (власник української гуртівні ... 2.00
"Вінніпеґ Голсейл", українська гуртівня споживчих товарів ... 2.00
Я. Дідюк, виріб ковбас і масарських вироб. 1.00
М. Бреліс, торговля спож. товарів ... 1.00
А. С. Брик, торговля споживчих товарів ... 1.00
С. Ситник, торговля споживч. товарів ... 1.00
Й. Брода, гуртівня ярини, муки і паші ... 1.00
П. Безкоровайний, пекар ... 1.00
Норт Виннипеґ Кооператива, укр. торговля вуглям і дровами ... 1.00
С. Чокан, торговля спож. товарів ... 1.00
М. Остапович, торговля спож. товарів ... 1.00
В. Г. Коман, співвласник асекураційної аґенції ... 1.00
С. Солтис, співвласник асекураційної аґенції ... 1.00
В. Чорненький, склеп обувя і блаватних товарів ... 1.00
І. Борушинський, склеп спож. товарів ... 1.00
М. Миска, склеп спож. товарів ... 1.00
Д. Тучак, склеп спож. товарів ... 1.00
А. Старк, склеп спож. товарів ... 1.00
Й. Стебніцький, власник реставрації ... 1.00
С. Драбик, фабрика содової води ... 1.00
І. Гомінський, гуртівня овочів ... 1.00
М. Макар, склеп спож. товарів ... 1.00
Емпаєр Друґ Ком., аптикарі ... 1.00
Т. Перик, сейлесмен ... .50
М. Мазовіта, склеп спож. товарів ... .50
Ф. Семенюк, склеп спож. товарів ... .50
І. Мостовяк, склеп спож. товарів ... .25
І. Іваніцький, склеп спож. товарів ... .25

Від Наших Читачів

Ешвіл, Ман. 1. марта 1935.

Хвальна Редакціє: —

Я отримав вашу ґазету "Провідник" як оказове число Нр. 3. Прочитавши її я пригадав собі колишну ластівку, що колись давно защебетала перший раз у столиці галицької України, у Львові. Тою ластівкою була "Свобода" і коли вона так гарно, так розумно защебетала, то її почули всі галицькі Українці і кождий хто слухав, розумів, бо вона аж вимовляла: "Бери, Петре, на розум; берися до роботи і покажи, що ти годен то всьо робити, що й другі народи роблять. І котрий був не пізний Іван, але Петро, то взяв на розум, взявся до орґанізації, заложив читальню "Просвіти" і купив в жида гарний город посеред села, де жид думав жидівську школу будувати. Жиди не думали, що на тім місци стане зоря, яка світити буде усему селу і як побачили, що робиться — ой, вейкали вони, вейкали.

Від року 1903 до 1910 вже всьо було в українських руках. Ширилася просвіта, для неграмотних заведено курси анальфабетів, заложено громадську крамницю, позичкову касу, читальняний шпихлір, навіть склеп з коркованими напоями держали. А жиди пішли на лан робити... і Олена пішла з ними. Ой тягали вони ту Олену...

Така ластівка прилетіла і тут між нас. За сорок літ прилетіла перший раз і то серед тріскучих морозів і так красно щебече, що на цілу Канаду чути.

Щебече та ластівка "Провідник", коби лише здибався не пізний Іван, але Петро, як здибався колись в Галичині, котрий сказавби фармерови: "берімся, брате, до діла!" Подивися на себе: ти на фармі ціле літо Боже гаруєш, порох очи тобі виїдає, що й світа не бачиш... в зимі в лісі, що й вмитися не маєш часу, підголитись не маєш чим, а прийдеш з ліса, то й діти тебе не пізнають.... А дивися, як ті "вибрані" в містах виглядають, як вбрані, які ситі, куби циґари в зубах, животики як краєві нецки — а чия то праця, брате Не наша? Ідеш попри стор, минаєш... вибігає: "вуйку, вуйку, зайдіть купіть що!" кпить собі з християнина — вуйком зве...

Український народе! Ластівка щебече, — весна буде. Провідник вже є, тілько підтримай його. Посилай передплату і читай, учися і думай, що маєш дальше робити.

Правда, маємо зорі, лише що слабо світять, нема кому підкрутити. Не бракує Народних Домів, є досить гульків та часом яке представлення, як пр. в Росії дзвонять, або як дві дівки сваряться, що одна випила два келішки горівки, а друга лиш оден і т. п. Але такою "просвітою" ми ніколи не добудемо сили і значіння. Маємо "Провідника" і коли підемо за тими вказівками, які він подає, то богато поможемо і собі тут в Канаді і своїм братам на Україні.

Фармер з Ешвіл.

Брати Ґріми.

Доктор Всезнайко

В одному невеличкому селі проживав убогий селянин на пізвище Рак. Якось запряг він воли, наклав повен віз дров, повіз до міста і продав там свій крам за два карбованці якомусь панові. А той пан був доктор. Зараз, як розплатився пан з дядьком за дрова, та поки той зводив рахубу та перевіряв гроші, він сів за стіл та й почав обідати. Глянув селянин на наїдки та напитки — все таке смашне та принадне, аж зависть бере, дивлячись, — от йому й забажалось і собі зробитися доктором. Постояв він трохи, а далі не втерпів та й спитав пана:

— Оце-б і я хотів бути доктором! Чи не можна як?

— Чому-б то не можна, — озвався пан — зробитися доктором можна і швидко і легко!

— А що-ж я маю для того зробити? допитувався дадько.

— А ось що зроби, — став навчати його пан. — Перш за все купи собі букварика того, в котрім у середині когут намальований. Далі спродай свої волики й віз та справ гарну одіж і все причандалля, яке годиться для докторського діла. А потім ще загадай зробити собі бляшану вивіску з таким написом: "Доктор Всезнайко" і прибий її до воріт своєї хати. Ото й усе!

То дядько чисто все так і зробив, як йому пан порадив.

Як трохи він уже подокторував, небогато ще правда, обікрадено одного пана (хтось підчебричив усі гроші з залізної скрині. Що пан не робив, а злодіїв ніяк не міг зловити. От йому хтось і порадив поїхати в те село, де жив дядько Рак, та спитати доктора Всезнайка, бо той, мабуть, знає, хто поцупив грошенята. Пан звелів запрягти карету, приїхав у те село й спитав Рака, чи не він то є доктор Всезнайко?

— Та я того, — похвалився селянин.

— Ну, то ідім зі мною, — сказав тоді пан— та поможи мені знайти вкрадені гроші.

— Добре, поїду, — не перечив дядько, — а тільки, щоб зі мною разом і моя жінка Гапка поїхала.

Пан на те пристав, посадив обох їх до себе в карету й гайда на свій хутір.

Як, приїхавши, увійшли вони всі у панську господу, то була саме обідня година й на столі стояли посуди і закуски. Пан запросив доктора полуднувати.

— Спасибі, паночку, — подякував той. — а тільки, щоб і жінка моя Гапка разом зі мною обідала.

Поснідали всі, щось там зїли з закуски, а ось вносить лакей першу страву. То дядько легенько сіпнув жінку за рукав та й каже їй:

Гапко! Оце щоб ти знала — найперший.

Він, бачите, хотів жінці сказати, що то тепер тільки починається справжній обід і що лакей перший вносить страву. А лакеєви, котрий обікрав пана разом з иншими, здалося, бо знав, що ніби то Всезнайко, вже пізнав у ньому злодія та показує жінці. "Оце, мовляв, найперший злодюга!" Звісно, на злодієві шапка горить. Злякався сердешний, вискочив з панських покоїв до своїх товаришів-злодюжок та, тремчяти, й похвалився їм:

— Біда, браття: цей Знайко, бий його сила Божа, все вже знає! Так просто на мене й показав: оцей, каже — перший!

То вже другий аж до землі приріс, так не хотілося йому йти, а що вдієш — треба! Як увійшов і цей з черговою стравою до панського стола, глянув на нього доктор та й знову сіпнув жінчин рукав:

— Оце Гапко вже другий!

А в лакея так серце й йойкнуло, ледви вийшов із хати, мов не своїми ногами. І третьому так само не пощастило, бо й про нього Знайко сказав жінці: "Дивись Гапко: оцей буде вже третій"!

Четвертий вніс свою страву в макітерці під покришкою — так пан звелів, бо хотів вивірити тяму Знайка. Як була макітерка на столі, то пан і спитав доктора:

— А ну, покажи, чи вмієш ти вгадувати: а що тут, у цій макітерці, впізнаєш

Там були варені раки. Подивився дядько на макітру, як баран на нові ворота, та й зітхнув: "Ех лишенько! Бідна твоя головонька, небоже Раче! Як почув таке пан, то аж скрикнув:

— Чи ба — вгадав! От диво! Ну, то, мабуть вгадаєш, хто мене обікрав.

Слузі-ж тому, що чув сю розмову, зробилося неймовірно страшно, й він очима моргнув на доктора, щоби той на хвилинку вийшов з ним із кімнати. Як вийшов до них Всезнайко в затишний закуток, всі четверо призналися йому, що то вони вкрали гроші. Кони казали, що радніщі віддати гроші назад, а крім того ще й своїх да-

дуть йому не малу суму, аби тільки він не виказав на них панови, щоб не позбутися їм життя. Потім вони повели його в сад і показали, де саме приховано гроші. Доктор Всезнайко був тим дуже вдоволений, вернувся до пана, сів знову за стіл і промовив:

— Спасибі вам за хліб і сіль, а тепер я хочу глянути в свою книгу й пошукати схованки покрадених грошей.

Те чув пятий послугач і подумав собі: "Сховаюсь я у запічку: спробую, чи таки справді цей Всезнайко такий майстер все вгадати". Забився він у запічок, а доктор витяг із кишені свій буквар й почав його перегортати, шукаючи тієї сторінки, де був намальований когут. Шукав, шукав і довго ніяк не міг натрапити на нього, то й промовив в голос:

— Я знаю, що ти тут сидиш. Ось годі ховатися, вилазь сюди!

Тому, що сидів у запічку, здавалося, що то мова про нього, а не про кого іншого. То перелякався сердечний не знати як, виліз із свого закапелка, вибіг на двір, мов опечений, і похвалився своїм:

— Ну й чоловік же цей: він усе чисто знає!

А тим часом Всезнайко повів пана в сад, показав, де лежать покрадені в нього гроші, — там було все до копійки. А як він не виказав нічого на злодіїв, то взяв і з хазяїна й з усіх злодіїв добрі гроші за свою роботу й вернувся до дому із своєю Гапкою богатим та славнозвісним чоловіком.

У вічнім страху

Лікар (до жінки хорого банковця): — У вашого мужа почався досить небезпечний, рішаючий процес.

Жінка: — Ах Боже! Таки злапали? А котрий адвокат боронить?

Щирий

— Ви самі до себе неподібні.

— І не хочу. Ніби то приємно бути подібним до такого пяниці?

УКРАЇНСЬКІ ТОРГОВЦІ! ВАШИМ ОБОВЯЗКОМ ПОПИРАТИ СВОЇ ГУРТІВНІ!

УКРАЇНСЬКІ ПОКУПЦІ! ВАШИМ ОБОВЯЗКОМ ПОПИРАТИ ЛИШЕ СВОЇХ ТОРГОВЦІВ І ПРОФЕСІОНАЛІСТІВ

Учений авіятор

Пасажер (до авіятора): — Чому ми тепер летимо так помало?

Авіятор: — Ми тепер саме на молочній дорозі. Швидкий рух пропелера витворює масло, яке спиняє літак.

ПРОСИМО НАДСИЛАТИ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ НА ТОРГОВЕЛЬНО - ПРОМИСЛОВИЙ "ПРОВІДНИК"